

VELKOMMEN TIL DET HISTORISKE SPOR I BJERNING SOGN

Sporet starter ved Bjerning kirke. Herfra kan man enten gå eller cykle gennem en del af sognet. Turen er på ca. 5 km.

Oplev den unikke mulighed at passere tre historiske veje på samme tur: Oksevejen fra middelalderen, Kongevejen fra slutningen af 1500-tallet og Chausseen fra 1855.

1 Kirken, der ligger i sognets nordvestlige hjørne, er fra ca. 1200. Op gennem tiden får kirken både tårn og våbenhus, ligesom kvindernes port på nordsiden mures til.

Reformationen, der i hertugdømmet Slesvig, som Bjerning er en del af, sker i 1526-28, medfører flere forandringer.

Vinduerne mod syd forstørres, og der kommer bænke i kirken, døbefonden må flyttes ligesom prædikestolen kommer op til et af de nye vinduer.

På kirkegården ligger soldat Mads Christian Olsen, der faldt under en træfning bag Bjerning i 1848. Hans oprindelige gravsten er opsat i våbenhuset. Siden 1934 bliver han og sognets faldne fra 1. verdenskrig mindet på Bjerningdagen den 30. juni.

Fra kirken går turen nu mod Hovedvejen, forbi den stråttækte gård på højre side, der i mange år var sognegård. Turen går videre over Hovedvejen ad Kapdrupvej forbi Skovbølling - et nybyggerkvarter fra 1970'erne - og til Åbrovej.

2 I middelalderen opstår to større parallelveje til Hærvejen ned gennem Sønderjylland. Åbrovej, som vi nu går hen ad, er en del af en østlig vej, der kaldtes Oksevejen efter dens anvendelse til stuedrift. Den gik fra Jelling over Kolding og Haderslev til Immervad.

Inden man drejer af mod Errested Kirkevej, bør man lige fortsætte et stykke sydpå. Oksevejen, der også kaldes Alfarvejen eller Adelsvejen, er på dette stykke uden asfalt, og med bevoksning på begge sider fremtræder den næsten som i gamle dage.

Det er kun 175 år siden, at stuedrift og rejser til fods, til hest eller i rejsevogn kom her forbi.

3 Gå herefter ad Errested Kirkevej og hen til Thomashusvej. Hvor Bjerning forsvinder i starten af middelalderen, har Errested fået sin egen historie. I slutningen af 1500-tallet er det meste af Errested opkøbt af hertug og konge, og hoveriet er stort set afskaffet, og fremtiden tegner lys.

Men i både 1627 og 1657 kommer Errested til at ligge øde. Kong Christian IV ønskede at blande sig i 30-årskrigen, men efter nederlag forfølges hans lejesvende af Wallenstein op gennem Jylland og Errested, der ligger mellem Oksevejen og Kongevejen, som vi kommer til, brændes af.

Trods nederlag lykkes det for kong Christian IV at få rimelige fredsbetingelser. Alligevel erklærer kong Frederik III krig, da den svenske konge Karl Gustav er optaget af krig i Polen i 1657. Den svenske konge drager straks op gennem Jylland, hvor plyndring og sygdom igen tømmer Erresteds gårde.

På landsplan går det dog endnu værre. Med hjælp af en hård isvinter drager den svenske hær over isen til København. Den lamslåede regering beder om fred, og det bliver dyrt. Danmark taber Skåne, Halland og Blekinge til Sverige for altid.

Her på hjørnet af Errested Kirkevej og Thomashusvej lå den ejendom, hvor smeden fra Errested Heinrich Fredrerik Skütt boede. Han blev i 1897 som den sidste danske statsborger henrettet i Flensborg for mordet på daglejer Johan Amoser.

4 Fortsæt ad Thomashusvej ned mod Hovedvejen. Lige inden man når Hovedvejen, ligger på venstre hånd den mark, hvor Danmarks største sølvskat blev fundet i 2015.

Ud fra de fundne mønter kan skatten dateres til ca. 1040. Der har altså i slutningen af vikingetiden boet mindst én rig stormand i sognet.

5 I midten af 1700-tallet erkendte man i Danmark, at der måtte nye og bedre veje til. Men først 80 år senere kommer de første nye veje i hertugdømmene, som Bjerning var en del af. Den hovedvej, vi nu bevæger os på, blev således først anlagt i 1855. Hovedvejene hed i sin tid Chausseer, da de blev kopieret efter en fransk model. For at finansiere vedligeholdelsen,

blev der opkrævet bompenge ved de såkaldte bomhuse. Sådan et lå på Bjerning Hovedvej nr. 42. Det oprindelige hus er dog revet ned for at give plads til en cykelsti.

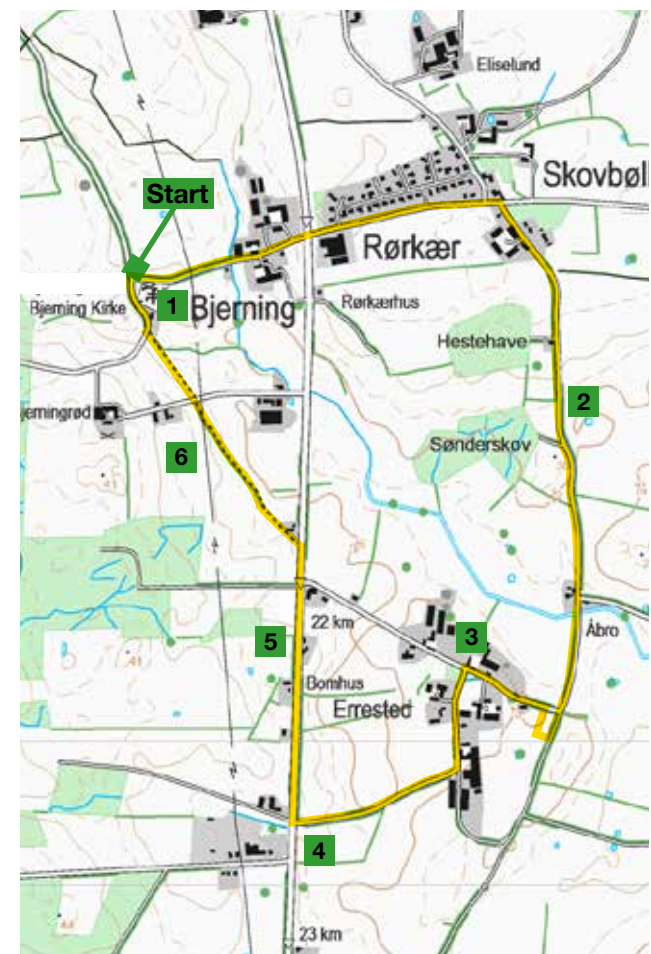
I 1864 kom Bjerning til Tyskland, og prøjserne afskaffede bompengene 10 år senere. Indtil færdiggørelsen af den Sønderjyske Motorvej foregik næsten al nord-sydgående trafik på landevejen her, og det er kun knap 40 år siden.

Se efter den gule folderkasse – her starter sporet

Ruten er på sporet afmærket med gule trekkanter på pæle

500 m

6 Turens sidste del er Kongevejen, der her i sognet blandt andet er bevaret fra Ersted Kirkevej og op mod kirken. Kong Frederik den II var træt af de dårlige veje, der fandtes i riget i 1500-tallet, og han begyndte at bygge nye veje. Kongen havde et behov men også mulighederne, så han opfandt kongevejene.

En kongevej var en vej bygget af kongen, for kongen og kun for kongen og dem, han måtte give lov: dette er de ægte kongeveje. Ideen blev fulgt op af de efterfølgende konger. I alt fandtes der 14 ægte kongeveje. Kongevejene var ikke kun aflåst med bomme, der var også hård straf for misbrug. Alle kongevejene lå på Sjælland undtagen "vores" kongevej, der gik fra Jelling over Kolding til Haderslevhus og blev anlagt 1585 til 1587. Det var en af de tre, der blev anlagt af kong Frederik II og blev dermed en af de første.

Der findes mange uægte kongeveje rundt om i Danmark, da titlen udviskes med tiden og bruges om bedre veje eller om veje, der har tilknytning til et kongebesøg eller lignende. Her i Bjerning kan man stadig forestille sig, hvordan en oprindelig ægte kongevej har set ud. At vejen er bevaret skyldes, at stykket i mange år har været anvendt som kirkesti for beboerne i Ersted.

Det er her kun muligt at fortælle en lille del af sognets interessante historie. Hvis man vil have uddybet nogle af historierne eller vil vide mere om de personer, der har boet i sognet fra sidst i 1700-tallet, kan man finde det i bogen *Bjerning Sogn – Gårde og huse* (Forlaget Gammelting, 2013). Restoplaget sælges til kr. 100 pr. styk.

KORTSIGNATURER - RUTEKORT

—	Levende hegn	—	Jorddige
—	Jernbane	Sti
—	Vej	==	Markvej
—	Rute		

4 Henvi- sning til forklaring

© Kort & Matrikstyrelsen (G. 21-01)

Bjerning Kirke ligger ca. 6 km nord for Haderslev. Den grønne firkant viser udsnit svarende til rutekortet på indersiden. Start og p-plads ved Bjerning Kirke: Bjerning Kirkevej 17, 6100 Haderslev. GPS-koordinater: 55.304496, 9.492776.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Sporet forløber på både asfalteret vej, cykelstier, markveje, samt ad den genåbnede kirkesti alias kongevej. Det er tilladt at færdes til fods og på cykel på hele ruten.

Af hensyn til naturen og dyrelivet omkring sporet skal hunde holdes i snor.

KONTAKTPERSON

Peter Chr. Jacobsen. Mail: pcj@bbsyd.dk

Sporet er etableret i samarbejde med Bjerning Ejerlaug og Beboerforening, samt lokale landmænd.

Projekt „Spor i Landskabet“ åbner markerede spor i hele landet

Projektet har følgende samarbejdspartnere: Danmarks Jægerforbund, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Skovforening, Friluftsrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrug & Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Naturstyrelsen. Støttet af Nordea-fonden og Miljø- og Fødevarerministeriet.

Tekst: Peter Chr. Jacobsen.
Tegninger: Michael Pedersen

Yderligere oplysninger om „Spor i Landskabet“ fås hos: Landbrug & Fødevarer, Axeltorv 3, 1609 København V
E-mail: spor@lf.dk

WWW.SPOR.DK

SPOR0539 . www.artegrafix.dk . 1/2017

Sporet i Bjerning Sogn

